

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/nauka-i-edukacja/badania-historyczne/konferencje/202996,Konferencja-naukowa-Polowanie-na-szpiegow-Kontrwywiad-typu-sowieckiego-w-Polsce-.html>
01.03.2026, 14:53

[Nastę
ny](#)

[Powrót](#)

Konferencja naukowa „Polowanie na szpiegów! Kontrwywiad typu sowieckiego w Polsce i na świecie”

W siedzibie krakowskiego oddziału IPN dobiegła końca dwudniowa konferencja naukowa „Polowanie na szpiegów! Kontrwywiad typu sowieckiego w Polsce i na świecie”.

22.05.2025

[Nastę](#)
[pny](#)
[Powr](#)
[ót](#)

W dniach 22-23 maja 2025 r. badacze z całego kraju i zagranicy przybliżali różne aspekty działalności służb kontrwywiadu w Polsce (PRL) i innych krajach, które wykorzystywały sowieckie wzorce przy organizacji swoich aparatów represji, zarówno tych wchodzących w skład Układu Warszawskiego, jak i pozaeuropejskich.

W Związku Sowieckim i innych krajach zależnych od Moskwy rozbudowane piony kontrwywiadu „cywilnego” i wojskowego stanowiły kluczowy element systemów „bezpieczeństwa publicznego” budowanych według wzorców sowieckich, wypracowanych po roku 1917 w ramach WCzK, GPU, GUGB, NKWD czy Smiersz. Nieustanne „polowanie na szpiegów” służyło nie tylko przeciwdziałaniu penetracji ze strony obcych wywiadów, ale zastraszaniu i kontroli własnych społeczeństw.

Zapis wideo krakowskiej konferencji udostępniemy w późniejszym terminie. W planach jest ponadto publikacja pokonferencyjna, zawierająca rozszerzone wersje wystąpień poszczególnych prelegentów.

- Pytania związane z konferencją należy kierować do: dr Elżbiety Pietrzyk-Dąbrowskiej, e-mail: elzbieta.pietrzyk@ipn.gov.pl, tel. 666 010 616

Międzynarodowa konferencja naukowa

„Polowanie na szpiegów! Kontrwywiad typu sowieckiego w Polsce i na świecie”

Kraków, 22–23 maja 2025 r.

22 maja 2025 r.

10.30: Otwarcie konferencji

Panel 1: Obrazy w mediach i w narracjach propagandowych

Prowadzący: dr hab. Filip Musiał (IPN, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie)

10.40–11.00: prof. Mirosław Golon (IPN), *Propaganda strachu przed „wrogiem”. Szpiegostwo rzeczywiste i urojone na łamach komunistycznej prasy wojskowej w stalinowskiej Polsce*

11.00–11.20: Marcin Libor (Stowarzyszenie Humanistyczne: Europa, Śląsk, Świat Najmniejszy), *Obraz „zagrożenia” bloku wschodniego ze strony zachodnich służb specjalnych w kulturze popularnej. Różnice między PRL a pozostałymi państwami*

11.20–11.40: Maria Żukowska (Szkola Doktorska Uniwersytetu w Białymstoku), *Obraz kontrwywiadu sowieckiego w treści radzieckich i rosyjskich podręczników historii. Między heroicznym mitem a narzędziem represji*

11.40–12.00: Radosław Peterman (IPN), *Czynności operacyjno-rozpoznawcze czy czynności kontrwywiadowcze w komunistycznym aparacie bezpieczeństwa państwa*

12.00–12.20: Dyskusja

12.20–12.40: Przerwa

Panel 2: Działania komunistycznych organów bezpieczeństwa wobec polskich oficerów i amerykańskiego wywiadu

Prowadzący: dr Witold Bagiński (IPN)

12.40–13.00: dr Maciej Korkuć (IPN, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie), *Brygada „Grunwald” na Wołyniu — utworzenie, cele i efekty sowieckiej weryfikacji kontrwywiadowczej*

13.00–13.20: dr hab. Władysław Bułhak (IPN, Uniwersytet Warszawski), *Walec w szpiegowskiej talii. Podpułkownik Adam Rudnicki jako przykład wielostronnego agenta w kraju limitroflowym*

13.20–13.40: dr Tomasz Krok (IPN), *Działania kontrwywiadowcze komunistycznych służb wobec polskiego wywiadu emigracyjnego. Casus siatki wywiadowczej Aleksandra Popiaka (1952)*

13.40–14.00: dr Paweł Skubisz (IPN), *Najlepsza forma rozpoznania przeciwnika? Gry operacyjne Służby Bezpieczeństwa wobec wywiadu amerykańskiego na przykładzie sprawy inż. Stanisława Jana Markisza*

14.00–14.20: Dyskusja

14.20–15.20: Przerwa

Panel 3: Studium przypadku

Prowadzący: dr hab. Władysław Bułhak (IPN, Uniwersytet Warszawski)

15.20–15.40: dr Wojciech Frazik (IPN), *Gustaw Górecki — agent o wielu twarzach*

15.40–16.00: dr hab. Łucja Marek (IPN), *„Szpieg” i „Maska”. Historia literata Tadeusza Kwiatkowskiego podejrzanego o współpracę z obcym wywiadem*

16.00–16.20: dr Grzegorz Wołk (IPN), *Kontrwywiad na wojnie z Solidarnością. Działalność Departamentu II MSW skierowana przeciwko podziemiu po 13 grudnia 1981 r.*

16.20–16.40: Dyskusja

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Krakowie

APARAT REPRESJI W POLSCE LUDOWEJ
1944–1989

Międzynarodowa konferencja naukowa

„Polowanie na szpiegów! Kontrwywiad typu sowieckiego w Polsce i na świecie”

Kraków, 22–23 maja 2025 r.

23 maja 2025 r.

Panel 4: Kontrwywiad wobec placówek dyplomatycznych i konsularnych oraz marynarzy Prowadzący: dr Paweł Skubisz (IPN)

- 10.00–10.20: dr hab. Robert Kuśnierz (Uniwersytet Pomorski), *Inwigilacja polskich konsulatów w ZSRS przez sowiecki kontrwywiad wojskowy w latach 30. XX w. Wybrane aspekty problematyki*
- 10.20–10.40: Agnieszka Marczak (współpracownik Katedry Kościuszki przy Institute of World Politics w Waszyngtonie), *Obserwacja przez socjalistyczne służby kontrwywiadu amerykańskich ambasadorów i dyplomatów — od Arthura Blissa Lane’a do Stephena Mulla*
- 10.40–11.00: dr Paweł Miedziński (IPN), *Szpiedzy za burtą — kontrwywiad i marynarze*
- 11.00–11.20: Bożysława Robertson, *Hunting Plocek — Cold-war Spy-hunt for the agents of the Polish Government in Exile by the Ministry of Public Security counterintelligence of the Polish People’s Republic*
- 11.20–11.40: Dyskusja
- 11.40–11.50: Przerwa

Panel 5: Obsada personalna i metody pracy Prowadząca: dr Elżbieta Pietrzyk-Dąbrowska (IPN)

- 11.50–12.10: Paweł Sztama (IPN), *Szkic portretu zbiorowego pracowników pionu śledczego Głównego Zarządu Informacji Wojska Polskiego / Ministerstwa Obrony Narodowej, oskarżonych o popełnienie zbrodni stalinowskich przez tzw. Komisję Mazura*
- 12.10–12.30: Łukasz Zaroda (Szkola Doktorska Uniwersytetu Jagiellońskiego), *„Zagrożenie to wzmaga się na skutek długoletniej praktyki (...) w pracy kontrwywiadowczej”. Działania UBP wobec pracowników i współpracowników kontrwywiadu II RP w latach 1949–1956*
- 12.30–12.50: dr Witold Bagiński (IPN), *Opiniowanie kandydatów do pracy w służbie zagranicznej przez pion kontrwywiadowczy wywiadu PRL*
- 12.50–13.10: Dyskusja
- 13.10–14.00: Przerwa

Panel 6: Wzorce sowieckie i przykłady z innych krajów bloku sowieckiego. Wnioski na dzisiaj Prowadzący: dr Krzysztof Pięciak (IPN)

- 14.00–14.20: dr hab. Dariusz Rogut (IPN, Akademia Sztuki Wojennej), *Cele i zadania pionu kontrwywiadowczego w obozach Zarządu do spraw Jeńców Wojennych i Internowanych na podstawie rozkazu NKWD ZSRS nr 002707 z 14 grudnia 1942 r.*
- 14.20–14.40: Ingilabli Seymur (Szkola Doktorska Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie), *The Role of Counterintelligence in Controlling National Minorities and Political Exiles: The Case of Azerbaijani Political Dissidents in the Soviet Union*
- 14.40–15.00: Oleksandra Soldatowa (Uniwersytet Jagielloński), *Od sowieckich metod do cyfrowych narzędzi: Jak kanał RIA Nowosti na kanale Telegram adaptuje propagandowe techniki kontrwywiadowcze w propagandzie podczas rosyjskiej inwazji na Ukrainę*
- 15.00–15.20: Chinmaya Lele (Robert Morris University), *Operation „Infektion” and operation „Denver”: Stasi’s Disinformation Legacy and Its Archival Value for Contemporary Research and Education*
- 15.20–15.40: Dyskusja
- 15.40: Zakończenie konferencji

INSTYTUT PAMIĘCI
NARODOWEJ
Oddział w Krakowie

APARAT REPRESJI W POLSCE LUDOWEJ
1944–1989